

Japans betydning for den danske eksport af svinekød

Henning Otte Hansen, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet

Japan var tidligere (i starten af 1990'erne) et meget vigtigt marked for dansk svinekød: Op mod halvdelen af den danske eksport til Japan var svinekød, 30 procent af den danske svinekødseksport gik til Japan, og Danmark stod for halvdelen af Japans import af svinekød. I dag er Japan ikke så betydende mere, hvilket udviklingen tydeligt viser. Der kan gives flere forklaringer på denne udvikling.

Japan: Fra største til sjette største eksportmarked

Japan var i en lang periode et centralt marked for dansk svinekød. I starten af 1990'erne blev op mod 30 procent af eksporten sendt til Japan, og Japan var dermed det vigtigste eksportmarked. Efterfølgende er eksporten faldet næsten år for år, jævnfør figur 1.

Den danske svinekødseksport til Japan var meget lille i første halvdel af 1980'erne på grund af mund- og klovesyge i Danmark i denne periode. Efterfølgende steg svinekøds-eksporten til Japan dog hurtigt igen, og den toppede i starten af 1990'erne, hvor den udgjorde godt 30 procent af den samlede danske svinekødseksport. Figur 1 viser også, at tæt på halvdelen af den danske eksport til Japan var svinekød i starten af

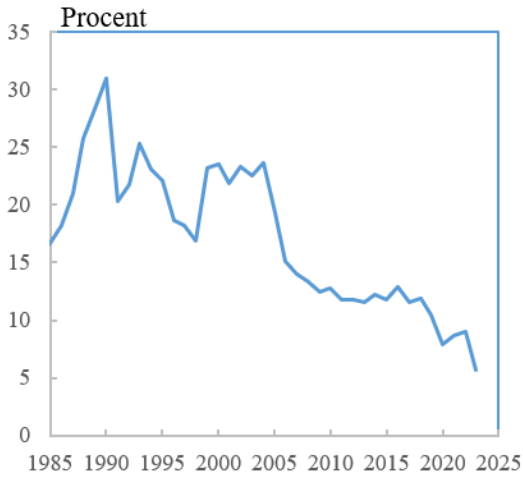
1990'erne. Efterfølgende er andelen faldet til 12 procent. Den faldende andel skyldes to forhold: For det første er det naturligt, at landbrugsvarer får en faldende andel af den samlede eksport – i takt med landenes industrialisering og økonomiske udvikling (Hansen, 2024). For det andet har det også en betydning, at specielt Japan har fået en faldende andel af den samlede danske svinekødseksport.

Danmark: Fra dominerende til lille importland

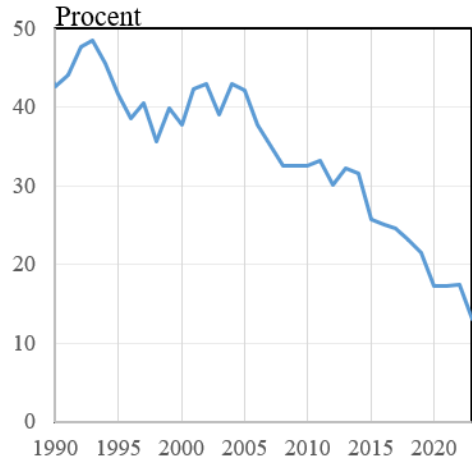
I starten af 1990'erne var Danmark et dominerende importland for Japan, når det gælder svinekød: Over halvdelen af den japanske import af svinekød kom fra Danmark. Siden er andelen faldet, og andre lande er kommet til og har overtaget store dele af de danske markedsandele, jævnfør figur 2.

Figur 1. Danmarks eksport af svinekød til Japan

Andel af samlet dansk eksport af svinekød

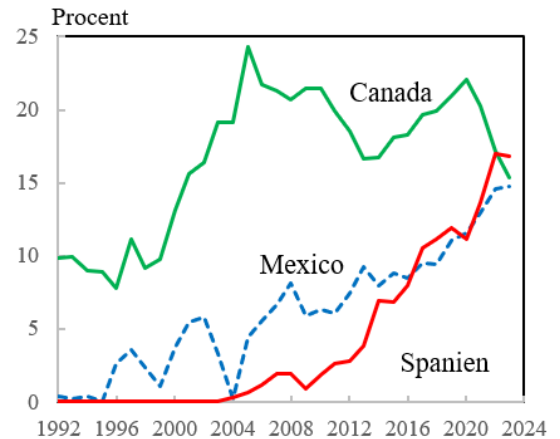
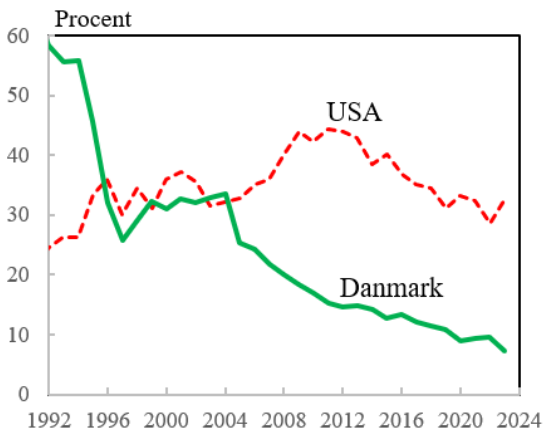
Andel af samlet dansk eksport til Japan

Note: Opgjort i værdi

Kilde: Egen fremstilling på grundlag af Danmarks Statistik (2024).

Figur 2. Landes andele af Japans import af svinekød

Note: HS 0203: Meat of swine; fresh, chilled or frozen

Kilde: Egen fremstilling på grundlag af UN (2024).

Figur 2 viser, at Danmarks andele af Japans svineködsimport er faldet fra omkring 50 procent i starten af 1990'erne til 7 procent i 2023. De tabte markedsandele er især gået til Canada, Mexico og Spanien. Disse tre lande har sammenlagt og i samme periode øget deres markedsandele fra ca. 10 procent til knap 50 procent. Canada og til dels Mexico har afstandsfordele til Japan og kan sælge fersk svineköd. Spanien har gennem de seneste årtier udviklet en meget konkurrencedygtig svinesektor, og landet er nu verdens største eksportør af svineköd. Som det ses af figuren, er Spanien nu den næststørste eksportør af svineköd til Japan – efter USA.

Japan: Flere lande får eksportadgang

Japan har haft – og har stadig – strenge kvalitetskrav til deres ködimport: For at få adgang til det japanske marked skal landene kunne dokumentere et höjt veterinært niveau, ingen væsentlige husdyrsygdomme med mere. På dette område havde Danmark i mange år en unik placering, hvor vi var blandt de få lande, som kunne opfylde de japanske krav, og som gav os adgang til et relativt lukrativt höjprismarked. Danmark har stadig et höjt niveau – og det er løbende blevet udviklet yderligere, men andre lande har også øget deres veterinære og sundhedsmæssige niveau og har fået adgang til det japanske marked. Konkurrencefordelen er dermed indskrænket eller forsvundet.

I starten af 1990'erne var der reelt kun 5-6 lande, der eksporterede svineköd til Japan. I dag er der mindst ti, herunder lande som Spanien og Mexico, som ekspanderer kraftigt. I en mere og mere globaliseret verden bliver det nemmere at overføre viden og

teknologi mellem lande. Viden om at bekæmpe husdyrsygdomme, investeringer i moderne slagteanlæg og kølekæder samt myndighedsberedskab kan flyttes til lande, der har brug for det, og som på andre parametre har en konkurrencedygtig ködsektor.

Japan: Stadig et stort importland

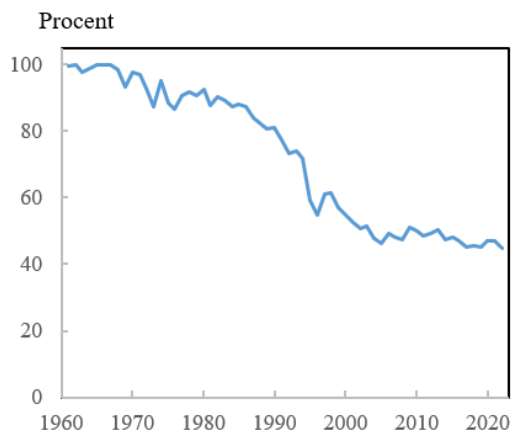
Japan har været – og er stadig – et stort importland, når det gælder svineköd. I midten af 1990'erne var Japan verdens største importør af svineköd. I 2022 var Japan verdens næststørste importør lige efter Kina, så det er stadig et vigtigt og også relativt stabilt marked.

Japan er fra naturens side dårligt udrustet til at producere fødevarer: Japan er et af de lande i verden, hvor der er mindst landbrugsjord til rådighed per indbygger. Samtidig er landbruget relativt ineffektivt. Derfor må landet importere en stor del af fødevarerne – trods en meget høj landbrugsstøtte som skulle sikre en indenlandsk fødevarerproduktion og en vis selvforsyningsgrad. Når det gælder svineköd, er Japan blevet mere og mere afhængig af import. Selvforsyningsgraden for svineköd ligger på omkring 50 procent. Det vil sige, at halvdelen af forbruget importeres (figur 3). Selvforsyningsgraden er faldet siden 1970'erne, og samtidig har Japans import af svineköd udgjort en stigende andel af verdens samlede import af svineköd (figur 4).

Mere fersk, mindre frosset svineköd

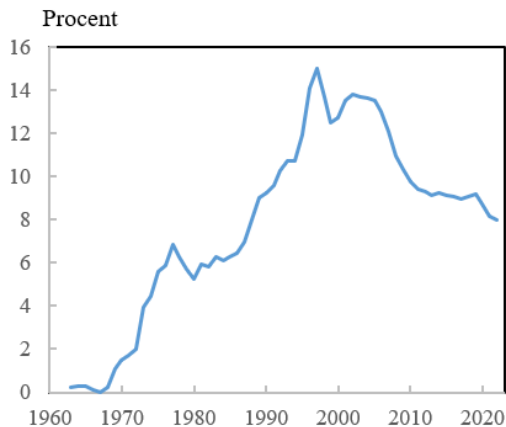
Japan importerer flere forskellige slags svineköd, men hovedparten består af frosne varer, mens ferske varer udgør under halvdelen. Går vi tilbage til starten af 1990'erne

Figur 3. Japans selvforsyningsgrad for svinekød (produktion i procent af forbruget)

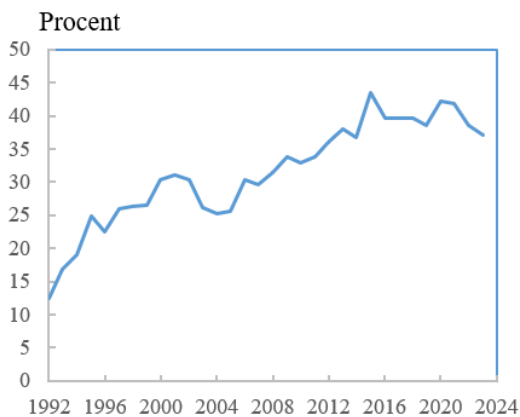
Kilde: Egen fremstilling på grundlag af FAO (2024).

Figur 4. Japans andel (procent) af verdens samlede import af svinekød

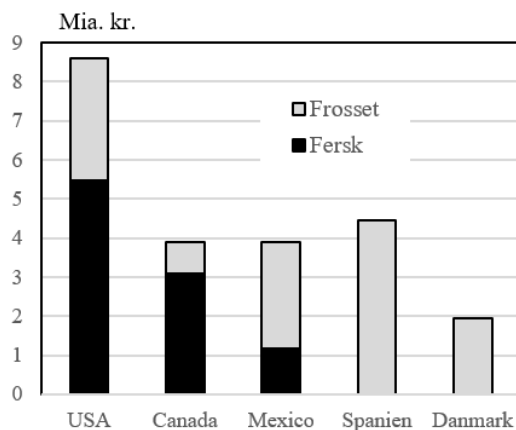
Kilde: Egen fremstilling på grundlag af FAO (2024).

Figur 5. Andel af Japans samlede import af grisekød som er fersk svinekød

Kilde: Egen fremstilling på grundlag af UN (2024).

Figur 6. Eksport af svinekød til Japan: Frosset og fersk (2023)

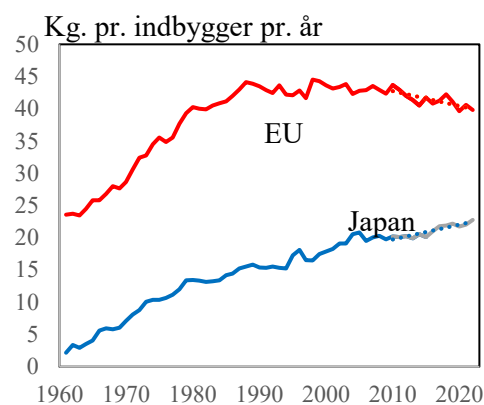
Kilde: Egen fremstilling på grundlag af UN (2024).

var importen af fersk svinekød meget beskedent og udgjorde omkring 10-15 procent af importen. Efterfølgende er importen dog steget betydeligt og udgør nu omkring 40 procent, jævnfør figur 5. Der er således en stigende efterspørgsel på fersk, kølet svinekød. Det er dog en efterspørgsel, som Danmark ikke kan imødekomme på grund af den store afstand. Lande i Nordamerika er i stand til at sende fersk, kølet svinekød til Japan, og det giver dem en konkurrencemæssig fordel. Som det ses af figur 6, udgør fersk, kølet svinekød hovedparten af USA's og Canadas eksport af svinekød til Japan. Spanien og Danmark sender næsten udelukkende frosset svinekød til Japan.

Japan: Stigende forbrug af svinekød

OECD (2024a) forudsår, at verdens samlede forbrug af svinekød vil stige med 8 procent frem til 2034. Mens forbruget stagnerer i Europa, forventes det at stige i resten af verden.

Figur 7. Forbrug af svinekød per indbygger

Note: Tendenskurve for 2010-2022 er medtaget.

Kilde: Egen fremstilling på grundlag af FAO (2024).

Som det ses af figur 7, er forbruget af svinekød per indbygger svagt faldende i EU men stigende i Japan. Tendensen i figuren bekræfter OECD's fremskrivning: Japans forbrug er stigende – men fra et relativt lavt niveau – mens det har en faldende tendens i EU. Ud fra et perspektiv om markedsvækst er Japan derfor interessant, men det skal tages med i betragtning, at indbyggerantallet i Japan falder og forventes at falde fremover: Frem til 2034 vil antallet af indbyggere i Japan falde med knap 6 procent, mens det "kun" vil falde med 1,4 procent i EU ifølge skøn fra FN (FAO, 2024).

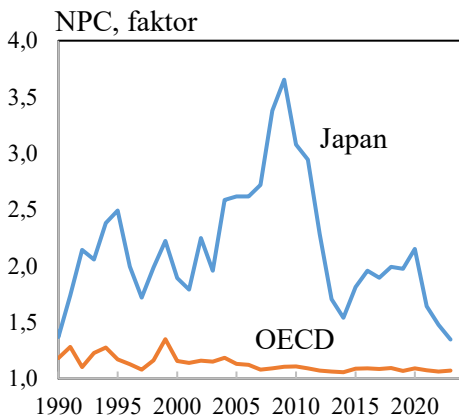
Stadig et beskyttet marked

Japan er et af de lande i den vestlige verden, som er mest beskyttet fra omverdenen, når det gælder import af svinekød. Landbrugsstøtten i Japan er generelt høj og meget produktionskoblet. Det samme er tilfældet, når det gælder svinekød, hvor der er høje importbarrierer. Importbarriererne var især høje i årene 2004-12, og det var også i den periode, hvor den danske eksport af svinekød til Japan faldt markant og blev halveret. Efterfølgende har importbarriererne stabiliseret sig, men dog stadig på et relativt højt niveau i forhold til resten af den vestlige verden, herunder OECD, jævnfør figur 8.

Importbarriererne er målt ved NPC, Nominal Protection Coefficient, som viser forholdet mellem de indenlandske producentpriser og verdensmarkedsprisen. Når NPC er høj, får de indenlandske producenter en stor prisfordel i forhold til producenter i andre lande. De høje indenlandske producentpriser har til formål at understøtte den inden-

landske produktion, så selvforsyningsgraden ikke bliver for lav. Som figuren viser, er importbarriererne reduceret betydeligt efter 2020. Det skal ses i forlængelse af, at Japan i årene 2018-21 har indgået fire handelsaftaler med regioner, der tilsammen står for omkring 98 procent af Japans svinekødsimport set over en 10-årig periode. Når handelsaftalerne er fuldt implementeret, forventes toldnedsættelser på svinekødsimport at reducere Japans indenlandske produktion og øge deres import.

Figur 8. Japans markedsimportbarrierer på svinekød, 1990-2023

Kilde: Egen fremstilling på grundlag af OECD (2024b).

Mange forklaringer på udviklingen

Der kan ses flere forklaringer på, at Japan har fået en relativt faldende betydning for den danske svinekødseksport. Forklaringerne kan være sammenhængende, eller de kan forstærke hinanden. Generelt gælder det, at det japanske marked er blevet mindre attraktivt for den danske svinekødseksport, og

at der var flere bagvedliggende grunde til denne udvikling:

- Flere lande har fået adgang til det japanske marked, og dermed er konkurrencen øget. Danmarks veterinære og sundhedsmæssige forspring over for en række konkurrentlande er indsnævret, og dermed er priskonkurrencen skærpet.
- De japanske importbarrierer har været høje i perioder (2004-12), hvorved selvforsyningsgraden og den indenlandske produktion er blevet stabiliseret.
- Valutakursudviklingen har også spillet en rolle. I perioden 1985-2007 er der en tæt korrelation mellem yenkursen og den danske eksport af svinekød til Japan.
- Den stigende efterspørgsel efter fersk, kølet svinekød har givet Danmark en konkurrencemæssig ulempe.
- Andre markeder blev relativt mere attraktive. Den danske eksport af svinekød til Kina begyndte at stige i 2016, og især i årene 2019-22 var den stor og udgjorde mere end 15 procent af den totale danske svinekødseksport. Også EU-markedet blev på nogle områder mere lukrativt og mere sikkert.

Danmarks faldende eksport af svinekød til Japan har derfor flere årsager. Man kan tale om offensive og defensive årsager:

- Nogle årsager kan være offensive: Andre markeder bliver mere attraktive for den danske svinekødseksport, og derfor nedprioriteres det japanske marked.
- Andre årsager kan være mere defensive: Nye lande får adgang til det japanske marked, og da disse lande er mere konkurrencedygtige, vil de presse de danske markedsandele i Japan.

I mange tilfælde vil det være en kombination af offensive og defensive årsager.

Referencer:

Danmarks Statistik (2024): Statistikbanken
<https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280>

FAO (2024): FAOSTAT
<https://www.fao.org/faostat/en/#data>

Hansen, Henning Otte (2024): Megatrends in agriculture, the food industry and food markets – An empirical and holistic approach. Palgrave.

OECD (2024a): OECD-FAO Agricultural Outlook 2024-2033
https://www.oecd.org/en/publications/oecd-fao-agricultural-outlook-2024-2033_4c5d2cfb-en.html

OECD (2024b): Agricultural Policy Monitoring and Evaluation: all data

[https://dataexplorer.oecd.org/?fs\[0\]=Topic%2C1%7CAgriculture%20and%20fisheries%23AGR%23%7CAgricultural%20policy%20monitoring%23AGR_PLM%23&pg=0&fc=Topic&bp=true&snb=13](https://dataexplorer.oecd.org/?fs[0]=Topic%2C1%7CAgriculture%20and%20fisheries%23AGR%23%7CAgricultural%20policy%20monitoring%23AGR_PLM%23&pg=0&fc=Topic&bp=true&snb=13)

UN (2024): COMTRADE

<https://comtradeplus.un.org/>

